Forskningsbaserad undervisning – Teori och praktik i samverkan
3 november 2026

Rutiner för flerspråkiga elevers lärande – utvecklingsarbete i Jönköpings kommuns grundskolor

Nyckelord: grundskola, svenska som andraspråk, behovsprövning, studiehandledning, andraspråksutveckling

Emma Simonsson
emma.simonsson@jonkoping.se
Utbildningsförvaltningen Jönköpings kommun

Mari Ylenfors
mari.ylenfors@jonkoping.se
Utbildningsförvaltningen Jönköpings kommun

Inledning

Internationella undersökningar som PISA (Skolverket, 2026) och PIRLS (Skolverket, 2023) samt nationell forskning, visar att elever med utländsk bakgrund i genomsnitt uppnår lägre resultat i avkodning och läsförståelse. Resultaten visar på stora utmaningar när det gäller likvärdighet i svensk skola. Samma mönster framträder lokalt i Jönköpings kommun. För att förbättra förutsättningarna för den här elevgruppen beslutade kommunen att ta fram rutiner som stöd för arbetet med flerspråkiga elevers lärande.

Syfte/forskningsfrågor

Syftet med utvecklingsarbetet är att öka likvärdigheten i bedömning och kvaliteten i undervisningen för flerspråkiga elever. Arbetet syftar till att öka förutsättningarna för att elever får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk utifrån sina behov, att undervisningen organiseras för att stödja elevernas språkliga progression och att samverkan mellan skolans personal, modersmålslärare och studiehandledare utvecklas.

Teori

Som grund för utvecklingsarbetet finns skolförordningen (SFS: 2011:185), nationell och internationell forskning med sociokulturell teoretisk grund (Cummins, 2017). En viktig utgångspunkt för utvecklingsarbetet är Cummins interdependenthypotes, som visar hur elevers litteracitetsförmågor och litteracitetserfarenheter på ett språk gynnar litteracitetsutvecklingen på ett annat språk (Cummins, 2017). Hypotesen bygger på att språk har en underliggande samhörighet, vilket innebär att strukturer och språkliga kunskaper kan överföras mellan olika språk. Detta är en viktig utgångspunkt både i

undervisningen i svenska som andraspråk och i modersmålsundervisning och studiehandledning.

Tillvägagångssätt

Rutinerna har arbetats fram inom Skolverksinsatsen *Riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga elevers lärande.* Behovet av förbättrade rutiner identifierades dels genom att skolledningar efterfrågade stöd inom området, dels genom att de skolor som deltog i insatsen lyfte fram området som ett utvecklingsområde.

Under läsåret 25/26 inleddes ett samarbete med två forskare från Uppsala universitet, där representanter från några skolor i kommunen deltog. Genom sex dagar med föreläsningar, workshops och diskussioner utvecklades en grund som under den sista dagen bearbetades genom en form av cirkelskrivande. Det underlag som togs fram var utgångspunkten för de rutiner som sedan arbetades fram i samarbete med referensgrupper bestående av representanter från olika stadier, yrkesroller och skolor.

Preliminära resultat

Rutiner har tagits fram som bland annat beskriver när, hur och av vem behovsprövning inför svenska som andraspråk ska genomföras och hur mottagande av nyanlända elever sker. Rutinerna innehåller också samverkansformer mellan studiehandledare och ansvarig lärare. För att implementera rutinerna på kommunens skolor har sva-nätverk startats upp. Nätverken består av representanter från samtliga skolor i kommunen. Syftet är att implementera rutinerna, stärka kompetensen inom svenska som andraspråk och utveckla undervisningen för flerspråkiga elever.

Referenser

Cummins, J. (2017). *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Natur och Kultur.

SFS 2011:185. Skolförordningen. Utbildningsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk forfattningssamling/skolforordning-2011185 sfs-2011-185/#K5

Skolverket. (2023). *PIRLS 2021. Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv.* Skolverket. https://www.skolverket.se/publikationer?id=11490

Skolverket. (2025). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Lgr 22 (3.rev. Uppl.). Skolverket.

Skolverket. (2026). Pisa 2025. 15-åringars kunskaper i naturvetenskap, läsförståelse och matematik.